

Temeljne bilančne promjene (centrifugalna, centripetalna, koncentrična, periferijska) na imovini, kapitalu i obvezama. Knjiženje poslovnih promjena na kontima. Utjecaj poslovnih promjena na stanje aktive i pasive u bilanci.

BILANČNE PROMJENE PRAVILA

OSNOVNE:

- **1 a) CENTRIPETALNA (na imovini, kapitalu i obvezama)** - nakon ove promjene se **povećava** ukupan zbroj aktive i pasive u bilanci za isti iznos
- **2 a) CENTRIFUGALNA (na imovini, kapitalu i obvezama)** - nakon ove promjene se **manjuje** ukupan zbroj aktive i pasive u bilanci za isti iznos
- **3 KONCENTRIČNA (samo na imovini tj. kontima aktive)** - nakon ove promjene se **ne mijenja** ukupan zbroj aktive i pasive u bilanci)
- **4 a) PERIFERIJSKA (samo na kapitalu i obvezama tj. kontima pasive)** - nakon ove promjene se **ne mijenja** ukupan zbroj aktive i pasive u bilanci)

USLJED RASHODA I PRIHODA:

- **1 b) CENTRIPETALNA (utjecaj prihoda na bilancu)**
- **2 b) CENTRIFUGALNA (utjecaj rashoda na bilancu)**
- **4 b / 1) PERIFERIJSKA (utjecaj rashoda na pasivu bilance)**
- **4 b / 2) PERIFERIJSKA (utjecaj prihoda na pasivu bilance)**

NAPOMENA

GRADIVO PRVOG KOLOKVIJA

- OSNOVNE
BILANČNE
PROMJENE (NA
IMOVINE
KAPITALU I
OBVEZAMA

GRADIVO DRUGOG KOLOKVIJA

- BILANČNE
PROMJENE NA
PRIHODIMA I
RASHODIMA

BILANČNE PROMJENE (rekapitulacija)

a) NA IMOVINI, KAPITALU I OBVEZAMA

b) NA RASHODIMA I PRIHODIMA

+ / - KAPITAL

1 a) CENTRIPETALNA (povećanje aktive i pasive)	A+ P+	}	1 b) CENTRIPETALNA (uslijed prihoda)
2 a) CENTRIFUGALNA (smanjene aktive i pasive)	A- P-		2 b) CENTRIFUGALNA (uslijed rashoda)
3 KONCENTRIČNA (promjene unutar aktive)	A+ A-		<i>nema koncentrične bilančne promjene</i>
4 a) PERIFERIJSKA (promjene unutar pasive)	P+ P-	}	4 b / 1) PERIFERIJSKA (uslijed rashoda)
			4 b / 2) PERIFERIJSKA (uslijed prihoda)

BILANCA POČETKOM RAZDOBLJA

AKTIVA		PASIVA	
Zgrade i oprema	50 000	Vlasnički kapital	55 000
Žiro račun	10 000	Kredit banke	25 000
Potraž. od kupaca	15 000	Dobavljači	20 000
Zalihe materijala	25 000		
Ukupno:	100 000	Ukupno:	100 000

1a) Dobiven je kredit banke od 20 000 Kn

Žiro račun		Kredit banke	
So 10 000		So 25 000	
(1a) 20 000	Z.So. 30 000	Z.So. 45 000	20 000 (1a)

Aktiva		PASIVA	
Zgrade i oprema	50 000	Vlasnički kapital	55 000
Žiro račun	30 000	Kredit banke	45 000
Potraž. od kupaca	15 000	Dobavljači	20 000
Zalihe materijala	25 000		
Ukupno:	120 000	Ukupno:	120 000

AD. 1. CENTRIPETALNA (A+ ; P+)

Aktiva		PASIVA	
Zgrade i oprema	50 000	Vlasnički kapital	55 000
Žiro račun	30 000	Kredit banke	45 000
Potraž. od kupaca	15 000	Dobavljači	20 000
Zalihe materijala	25 000		
Ukupno:	120 000	Ukupno:	120 000

2a) Dio obveze prema dobavljačima plaćen je sa žiro računa 5 000 Kn

Žiro račun		Dobavljači	
So 30 000		So 20 000	
	5 000 (2a)	(2a) 5 000	
	Z.So. 25 000	Z.So. 15 000	

Aktiva		PASIVA	
Zgrade i oprema	50 000	Vlasnički kapital	55 000
Žiro račun	25 000	Kredit banke	45 000
Potraž. od kupaca	15 000	Dobavljači	15 000
Zalihe materijala	25 000		
Ukupno:	115 000	Ukupno:	115 000

AD. 2. CENTRIFUGALNA

Aktiva		PASIVA	
Zgrade i oprema	50 000	Vlasnički kapital	55 000
Žiro račun	25 000	Kredit banke	45 000
Potraž. od kupaca	15 000	Dobavljači	15 000
Zalihe materijala	25 000		
Ukupno:	115 000	Ukupno:	115 000

3) Potraživanje od kupca naplaćeno je u cijelosti 15 000 Kn

Kupci		Žiro račun	
So 15 000		So 25 000	
	15 000 (3)	(3) 15 000	
		Z.So. 40 000	

Z.So. je 0 – konto neće biti u bilanci krajem razdoblja

Aktiva		PASIVA	
Zgrade i oprema	50 000	Vlasnički kapital	55 000
Žiro račun	40 000	Kredit banke	45 000
Zaliha materijala	25 000	Dobavljači	15 000
Ukupno:	115 000	Ukupno:	115 000

AD. 3. KONCENTRIČNA

Aktiva		PASIVA	
Zgrade i oprema	50 000	Vlasnički kapital	55 000
Žiro račun	40 000	Kredit banke	45 000
Zaliha materijala	25 000	Dobavljači	15 000
Ukupno:	115 000	Ukupno:	115 000

4a) Ostatak duga prema dobavljačima isplaćen je iz kredita 15 000 Kn

Dobavljači		Kredit banke	
(4a) 15 000		So 45 000	
	15 000	Z.So. 60 000	
	So 15 000	15 000 (4a)	

Z.So. je 0 – konto neće biti u bilanci krajem razdoblja

Aktiva		PASIVA	
Zgrade i oprema	50 000	Vlasnički kapital	55 000
Žiro račun	40 000	Kredit banke	60 000
Zaliha materijala	25 000		
Ukupno:	115 000	Ukupno:	115 000

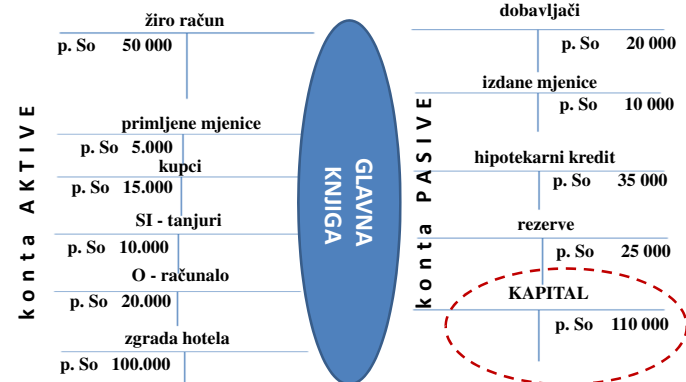
AD. 4. PERIFERIJSKA

ZADATAK: Temeljem slijedećih podataka (svi iznosi su izraženi u kunama) **zgrada hotela 100 000;** izdane mjenice 10 000; **primljene mjenice 5 000;** **žiro račun 50 000** hipotekarni kredit 35 000; **kupci 15 000;** rezerve 25 000; **tanjuri 10 000 kn;** dobavljači 20 000; **računala 20 000;** kapital ???

BILANCA (početkom razdoblja)

TEKUĆA IMOVINA		KRATKOTRAJNE OBVEZE	
N - žiro račun	50.000	TO - dobavljači	20.000
SN - primljene mjenice	5.000	TO - izdane mjenice	10.000
P - kupci	15.000	DUGOTRAJNE OBVEZE	
SI - tanjuri	10.000	DO - hipotekarni kredit	35.000
STALNA IMOVINA		DO - rezerve	25.000
O - računalo	20.000	KAPITAL (Σ A - Σ obveze)	
N - zgrada hotela	100.000	TO - KAPITAL	110.000
UKUPNO AKTIVA	200.000	UKUPNO PASIVA	200.000

- A) Sastavite BILANCU početkom razdoblja (po načelu **OPADAJUĆE LIKVIDNOSTI** za aktivnu & **RASTUĆE ROČNOSTI** za pasivu računovodstvene kategorije, te dokažite da postoji načelo **bilančne ravnoteže**.
- B) Sve stavke iz bilance, pravilno **PROKNJIŽITE** na DUGOVNU ili **POTRAŽNU** stranu konta **AKTIVE** ili **PASIVE** (početni saldo)

Na konta **GLAVNE KNJIGE** proknjižite slijedeće poslovne promjene i za svaku utvrdite koja je to bilančna promjena:

- (1) Kupci su svoje potraživanje podmirili u cijelosti
- (2) Isplaćeno je 50% duga dobavljačima
- (3) Obračunata je amortizacija 1% na vrijednost stalne imovine (računalo 200 + zgrada 1000 = 1200)
- (4) Ostatak duga prema dobavljačima isplaćen je iz kratkoročnog kredita kod banke
- (5) Naplatili smo primljene mjenice
- (6) Otpisano je 50% vrijednosti sitnog inventara (tanjuri)

Z.So - Krajem obračunskog razdoblja utvrdite zaključni saldo (Z.So) SASTAVITE BILANCU KRAJEM RAZDOBLJA

žiro račun		dobavljači	
p. So 50 000	(2) 10 000	(1) A- A+	(2) 10 000
(1) 15 000	Z.So 60 000	KONCENTRIČNA	(4) 10 000
(5) 5 000			Z.So 0
			izdane mjenice
		(2) A- P-	Z.So 10 000
		CENTRIFUGALNA	p. So 10 000
			hipotekarni kredit
		(3) A- P-	Z.So 35 000
		CENTRIFUGALNA	p. So 35 000
			rezerve
		(4) P- P+	Z.So 25 000
		PERIFERIJSKA	p. So 25 000
		(5) A- A+	KAPITAL
		KONCENTRIČNA	(3) 1 200
			(6) 5 000
		(6) A- P-	Z.So 103 800
		CENTRIFUGALNA	p. So 110 000
			kratkoročni kredit
			Z.So 10 000
			(4) 10 000

SASTAVITE BILANCU KRAJEM RAZDOBLJA

žiro račun		dobavljači	
p. So 50 000	(2) 10 000	(2) 10 000	p. So 20 000
(1) 15 000	Z.So 60 000	(4) 10 000	Z.So 0
(5) 5 000		Z.So 10 000	p. So 10 000
		izdane mjenice	
		(5) 5 000	Z.So 0
		p. So 5.000	
		hipotekarni kredit	
		(1) 15 000	Z.So 0
		p. So 15.000	
		rezerve	
		(6) 5 000	Z.So 25 000
		p. So 25 000	
		KAPITAL	
		(3) 1 200	p. So 110 000
		(6) 5 000	Z.So 103 800
		kratkoročni kredit	
		Z.So 10 000	(4) 10 000

BILANCA krajem obračunskog razdoblja

TEKUĆA IMOVINA		KRATKOTRAJNE OBVEZE	
N - žiro račun	60.000	TO - izdane mjenice	10.000
SI - tanjuri	5.000	TO - kratkoročni kredit	10.000
STALNA IMOVINA		DUGOTRAJNE OBVEZE	
O - računalo	20.000	DO - hipotekarni kredit	35.000
N - zgrada hotela	100.000	DO - rezerve	25.000
Ispravka vrijednosti stalne imovine (-)	1.200	TO - KAPITAL	103.800
UKUPNO AKTIVA	183.800	UKUPNO PASIVA	183.800

AKTIVA POČETKOM RAZDOBLJA	(200.000)	PASIVA POČETKOM RAZDOBLJA	(200.000)
UKUPNO TEKUĆA IMOVINA	80.000	UKUPNO OBVEZE	90.000
UKUPNO STALNA IMOVINA	120.000	UKUPNO KAPITAL	110.000

VJEŽBE

(bilančne promjene uslijed poslovnih događaja na imovini, kapitalu i obvezama)

Aktiva		BILANCA NAKON PROMJENE 3)		Pasiva	
Zgrade i oprema	50 000	Vlasnički kapital	55 000		
Žiro račun	40 000	Kredit banke	60 000		
Zaliha materijala	25 000				
Ukupno:	115 000	Ukupno:	115 000		

5. CENTRIPETALNA

5) Nabavljen je SITAN INVENTAR prema fakturi dobavljača 10 000 Kn

Nema P.So.	Sitan inventar	Dobavljači	Nema P.So.
(5) 10 000	10 000 Z.So	Z.So. 10 000	10 000 (5)

Aktiva		BILANCA NAKON PROMJENE 5		Pasiva	
Zgrade i oprema	50 000	Vlasnički kapital	55 000		
Sitan inventar	10 000	Kredit banke	60 000		
Zaliha materijala	25 000	Dobavljači	10 000		
Žiro račun	40 000				
Ukupno:	125 000	Ukupno:	125 000		

Aktiva		BILANCA NAKON PROMJENE 3)		Pasiva	
Zgrade i oprema	50 000	Vlasnički kapital	55 000		
Sitan inventar	10 000	Kredit banke	60 000		
Zaliha materijala	25 000	Dobavljači	10 000		
Žiro račun	40 000				
Ukupno:	125 000	Ukupno:	125 000		

6. KONCENTRIČNA

6) Sa žiro računa je podignuto u blagajnu 1 000 Kn

Nema P.So.	Blagajna	Žiro račun
(6) 1000	1 000 Z.So	P.So. 40 000
		1 000 (6)
		39 000 Z.So.

Aktiva		BILANCA NAKON PROMJENE 5		Pasiva	
Zgrade i oprema	50 000	Vlasnički kapital	55 000		
Sitan inventar	10 000	Kredit banke	60 000		
Zaliha materijala	25 000	Dobavljači	10 000		
Žiro račun	39 000				
Blagajna	1 000				
Ukupno:	125 000	Ukupno:	125 000		

Aktiva		BILANCA NAKON PROMJENE 3)		Pasiva	
Zgrade i oprema	50 000	Vlasnički kapital	55 000		
Sitan inventar	10 000	Kredit banke	60 000		
Zaliha materijala	25 000	Dobavljači	10 000		
Žiro račun	39 000				
Blagajna	1 000				
Ukupno:	125 000	Ukupno:	125 000		

7. Centrifugalna

7) Dug dobavljačima plaćen je sa žiro računa 10 000 Kn

Žiro račun	Dobavljači
P.So 39 000	(7) 10 000
Z.So. 29 000	P.So. 10 000
	Nema Z.So.

Aktiva		BILANCA NAKON PROMJENE 5		Pasiva	
Zgrade i oprema	50 000	Vlasnički kapital	55 000		
Sitan inventar	10 000	Kredit banke	60 000		
Zaliha materijala	25 000				
Žiro račun	29 000				
Blagajna	1 000				
Ukupno:	115 000	Ukupno:	115 000		

Aktiva		BILANCA NAKON PROMJENE 3)		Pasiva	
Zgrade i oprema	50 000	Vlasnički kapital	55 000		
Sitan inventar	10 000	Kredit banke	60 000		
Zaliha materijala	25 000				
Žiro račun	29 000				
Blagajna	1 000				
Ukupno:	115 000	Ukupno:	115 000		

8. Centripetalna

8) Dobili smo na poklon televizor 5 000 Kn

Zgrade i oprema	Vlasnički kapital
P.So 50 000	Z. So. 60 000
(8) 5 000	P.So. 55 000
	5 000 (8)

Aktiva		BILANCA NAKON PROMJENE 5		Pasiva	
Zgrade i oprema	55 000	Vlasnički kapital	60 000		
Sitan inventar	10 000	Kredit banke	60 000		
Zaliha materijala	25 000				
Žiro račun	29 000				
Blagajna	1 000				
Ukupno:	120 000	Ukupno:	120 000		

Aktiva		BILANCA NAKON PROMJENE 3)		Pasiva	
Zgrade i oprema	55 000	Vlasnički kapital	60 000		
Sitan inventar	10 000	Kredit banke	60 000		
Zaliha materijala	25 000				
Žiro račun	29 000				
Blagajna	1 000				
Ukupno:	120 000	Ukupno:	115 000		

9. Centrifugalna

9) U poplavi je uništeno dio zalihe materijala koji nije bio osiguran 5 000 Kn

Zaliha materijala		Vlasnički kapital	
P.So	25 000	Z.So.	5 000 (9)
Z.So.	20 000	P.So.	60 000
		Z.So.	55 000

Aktiva		BILANCA NAKON PROMJENE 5		Pasiva	
Zgrade i oprema	55 000	Vlasnički kapital	55 000		
Sitan inventar	10 000	Kredit banke	60 000		
Zaliha materijala	25 000				
Žiro račun	29 000				
Blagajna	1 000				
Ukupno:	115 000	Ukupno:	115 000		

Aktiva		BILANCA NAKON PROMJENE 3)		Pasiva	
Zgrade i oprema	55 000	Vlasnički kapital	55 000		
Sitan inventar	10 000	Kredit banke	60 000		
Zaliha materijala	20 000				
Žiro račun	29 000				
Blagajna	1 000				
Ukupno:	115 000	Ukupno:	115 000		

10. Koncentrična

10) U blagajni je utvrđen manjak za koji se optužuje blagajnik (potraživanje od radnika) 5 000 Kn

Blagajna		Potraživanja od radnika	
P.So	1 000	Z.So.	1 000
Z.So.	1 000 (10)	P.So.	1 000
		Z.So.	1 000

Aktiva		BILANCA NAKON PROMJENE 5		Pasiva	
Zgrade i oprema	55 000	Vlasnički kapital	55 000		
Sitan inventar	10 000	Kredit banke	60 000		
Zaliha materijala	20 000				
Žiro račun	29 000				
Potraživanja od radnika	1 000				
Ukupno:	115 000	Ukupno:	115 000		

Aktiva		BILANCA NAKON PROMJENE 3)		Pasiva	
Zgrade i oprema	55 000	Vlasnički kapital	55 000		
Sitan inventar	10 000	Kredit banke	60 000		
Zaliha materijala	20 000				
Žiro račun	29 000				
Potraživanja od radnika	1 000				
Ukupno:	115 000	Ukupno:	115 000		

11. Centrifugalna

11) Dio kredita isplaćen je banci (sve bezgotovinske transakcije idu preko žiro računa) 15 000 Kn

Žiro račun		Kredit banke	
P.So	29 000	Z.So.	15 000 (11)
Z.So.	14 000	P.So.	60 000
		Z.So.	45 000

Aktiva		BILANCA NAKON PROMJENE 5		Pasiva	
Zgrade i oprema	55 000	Vlasnički kapital	55 000		
Sitan inventar	10 000	Kredit banke	45 000		
Zaliha materijala	20 000				
Žiro račun	14 000				
Potraživanja od radnika	1 000				
Ukupno:	100 000	Ukupno:	100 000		

LITERATURA

- Gulin, D., Žager, L. (red.): RAČUNOVODSTVO, HZRFD – RIF, ZAGREB, 2010.
- 5.2.8. PROMJENE U BILANCI (BILANČNE PROMJENE)

